

THỰC TRẠNG XÂY DỰNG VĂN HÓA NHÀ TRƯỜNG TẠI CÁC TRƯỜNG MẦM NON HUYỆN THỦY NGUYÊN, THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

Bùi Thị Tố Uyên¹

Tóm tắt. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay đã đặt ra cho các nhà trường cần điều chỉnh các giá trị chung để hội nhập với quốc tế nhưng thể hiện được giá trị độc đáo riêng biệt để tạo nên thương hiệu riêng. Điều này đòi hỏi mỗi Hiệu trưởng của các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng cần xác định văn hóa nhà trường của trường mình đang như thế nào để tiếp tục có biện pháp xây dựng đổi mới. Trên cơ sở khảo sát về thực trạng văn hóa nhà trường và thực trạng về xây dựng văn hóa nhà trường tại các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng để từ đó có những đánh giá, nhận định khoa học làm cơ sở cho đề xuất các biện pháp xây dựng văn hóa nhà trường tại các trường mầm non, huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

Từ khóa: *Xây dựng văn hóa nhà trường, trường mầm non, biện pháp, Hiệu trưởng.*

1. Đặt vấn đề

Xây dựng văn hóa nhà trường trong các trường mầm non là một nhiệm vụ trọng tâm của Hiệu trưởng các nhà trường hiện nay. Các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng đã xây dựng các kế hoạch phát triển văn hóa nhà trường trên cơ sở thực tế tại mỗi nhà trường để thực hiện các hiện thực văn hóa phù hợp với các giá trị cốt lõi của mỗi nhà trường. Thực tiễn đã cho thấy Hiệu trưởng các trường mầm non của huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng đã nhận thức được xây dựng văn hóa nhà trường là một nhiệm vụ trọng tâm của các nhà trường. Thực trạng văn hóa nhà trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng được đánh giá thông qua các hiện thực văn hóa hiện có của nhà trường từ cách thể hiện giá trị cốt lõi, logo, tầm nhìn, sứ mệnh, đồng phục, phong cách của đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên của nhà trường... đều đáp ứng ở mức tương đối. Điều này đã khẳng định được các Hiệu trưởng nhà trường mầm non xác định được việc xây dựng văn hóa nhà trường cần phải được thực hiện một cách bài bản, khoa học trên cơ sở lý luận về văn hóa nhà trường. Tuy nhiên, hiện nay do nhận thức của đội ngũ trường mầm non còn hạn chế và chưa xây dựng được một cách rõ ràng về xây dựng văn hóa nhà trường của trường mình nên còn gặp lúng túng về cách thức triển khai trước yêu cầu đặt ra của bối cảnh hiện nay.

2. Thực trạng xây dựng văn hóa nhà trường tại các trường mầm non, huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng

Nghiên cứu lựa chọn mẫu khảo sát gồm 85 mẫu gồm đối tượng là CBQL các cấp và giáo viên có tính đại diện tại 5 trường thuộc huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng như: MN Sao Mai, MN Ngũ Lão, MN Dương Quan, MN Mỹ Đồng và MN Minh Tân,... với việc sử dụng các phương pháp điều tra bảng hỏi, phương pháp chuyên gia và phương pháp quan sát, phân tích sản phẩm hoạt động. Trên cơ sở kết quả đánh giá, khảo sát định lượng và định tính để nhận diện được điểm mạnh, điểm hạn chế của thực trạng xây dựng

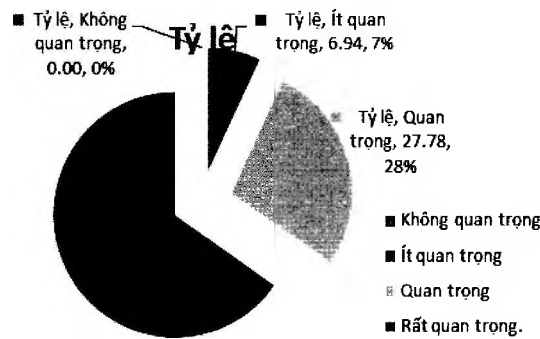
Ngày nhận bài: 02/05/2022. Ngày nhận đăng: 18/06/2022.

¹Trường Mầm non Sao Mai, Hải Phòng
e-mail: uyenbui199199@gmail.com

văn hóa nhà trường các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng để làm cơ sở đề xuất các biện pháp. Kết quả khảo sát được phân tích, xử lý bằng phần mềm SPSS và được thống kê bằng các biểu bảng, sơ đồ cụ thể.

2.1. Thực trạng nhận thức về vị trí vai trò của hoạt động xây dựng văn hóa nhà trường ở các trường mầm non

Để đánh giá được thực trạng nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên trường mầm non về hoạt động xây dựng văn hóa nhà trường ở các trường, từ đó đánh giá vai trò của nó đối với việc xây dựng văn hóa nhà trường đạt hiệu quả. Kết quả nhận thức của đội ngũ là cơ sở để CBQL các trường xây dựng mục tiêu, xây dựng văn hoá nhà trường đạt hiệu quả. Kết quả khảo sát nội dung này thể hiện qua biểu đồ sau:

Biểu đồ 1. Thực trạng nhận về tầm quan trọng của xây dựng VHNT tại các trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng

Kết quả khảo sát cho thấy: hầu hết các ý kiến đều cho rằng hoạt động xây dựng VHNT tại các trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên có mức độ cần thiết và rất cần thiết với tỷ lệ chiếm 93.06% (mức độ quan trọng và rất quan trọng). Điều đó cho thấy, công tác thông tin, tuyên truyền về các vấn đề chiến lược định hướng phát triển của nhà trường còn nhiều bất cập, các thông tin đã được công bố công khai rộng rãi, các thành viên chưa được chia sẻ thông tin, chưa được tiếp cận hoặc tiếp cận không đầy đủ, các kênh thông tin chưa thông suốt. Hệ quả này một phần cũng có nguyên nhân bắt nguồn từ việc chưa xây dựng kế hoạch chiến lược.

Kết quả khảo sát cho thấy, phần lớn CBQL, GV có ý kiến cho hoạt động xây dựng VHNT ở các trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên có tầm quan trọng, tuy nhiên vẫn còn 6.94% CBGV chưa đánh giá đúng về vai trò, ý nghĩa của hoạt động này. Điều đó cho thấy, công tác tuyên truyền, bồi dưỡng nhận thức về hoạt động xây dựng VHNT ở các trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên đã được tuyên truyền, phổ biến nhưng vẫn còn một bộ phận nhỏ cán bộ quản lý và giáo viên chưa nắm chắc các văn bản hướng dẫn và còn lúng túng bị động về xây dựng VHNT, về hoạt động xây dựng VHNT ở các trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng.

2.2. Thực trạng xây dựng các chuẩn mực văn hóa (quy tắc vàng)

Các chuẩn mực văn hóa nhà trường cần đảm bảo được tính hợp thức và nhất quán hành vi của các thành viên trong nhà trường. Tính hợp thức và nhất quán hành vi của các thành viên trong các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng được đánh giá trên 3 tiêu chí: Nhà trường có các chuẩn mực rõ ràng đối với hành vi của CB, GV, NV và trẻ; Nhà trường có các chuẩn mực rõ ràng đối với hành vi của CB, GV, NV và trẻ và Trẻ tích cực, hứng thú, vui vẻ đến trường mỗi ngày. Để tìm hiểu thực trạng này chúng tôi đã sử dụng phiếu trưng cầu ý kiến và kết quả thu được tại Bảng 1.

Bảng số liệu cho thấy tính hợp thức và nhất quán trong hành vi của các thành viên trong các nhà trường mầm non ở huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng được thực hiện ở mức trung bình, khá với ĐTB từ

2.37 đến 2.84. Trong đó tiêu chí “CB,GV,NV tự giác, nghiêm túc chấp hành các chuẩn mực” với ĐTB=2.84. Còn tiêu chí “Trẻ tích cực, hứng thú, vui vẻ đến trường mỗi ngày” được đánh giá thấp.

Bảng 1. Mức độ biểu hiện của tính hợp thức và nhất quán hành vi của các thành viên trong trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng

Nội dung	Mức độ								$\bar{X}$	Thứ bậc
	Yếu		Trung bình		Khá		Tốt			
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
Nhà trường có các chuẩn mực rõ ràng đối với hành vi của CB, GV, NV và trẻ	28	32.9	9	10.6	31	36.5	17	20.0	2.43	2
CB, GV, NV tự giác, nghiêm túc chấp hành các chuẩn mực;	28	32.9	6	7.1	3	3.5	48	56.5	2.84	1
Trẻ tích cực, hứng thú, vui vẻ đến trường mỗi ngày	25	29.4	20	23.5	23	27.1	17	20.0	2.37	3

Khi hỏi ý kiến của một số trường mầm non của huyện, tất cả đều khẳng định nhà trường đã đưa ra nội quy cho CB, GV, NV và trẻ ngay từ đầu năm học rất rõ ràng. Nội quy được in và công bố trên bảng tin trường, các khu vực đi lại công cộng thuộc phạm vi trường và phòng chức năng chung, để mọi người cùng nắm được. Tuy nhiên, do đặc thù các trường mầm non có nhiều trẻ mới đi học, trẻ chưa quen quy tắc, nề nếp học tập vui chơi đúng giờ, tác phong còn chậm chạp, hay đi học muộn nên việc thực thi các chuẩn mực đề ra chưa thật tốt, bên cạnh đó một số trẻ sợ đến trường. Hầu hết các thành viên chỉ cố gắng dừng ở việc giữ hệ số an toàn ít vi phạm kỷ luật, chứ chưa thực sự nỗ lực hết mình để hoàn thiện bản thân đáp ứng các chuẩn mực nhà trường đề ra.

2.3. Thực trạng xây dựng môi trường sư phạm trong nhà trường

Xây dựng môi trường sư phạm trong nhà trường là một trong những nội dung quan trọng trong quản lý xây dựng văn hóa ở trường mầm non. Nếu nhà trường có môi trường sư phạm của nhà trường có văn hóa mạnh thì bản thân mỗi thành viên khi học tập, làm việc sống trong môi trường này sẽ tự giác chấp hành kỷ luật, tự điều chỉnh hành vi cho phù hợp các yêu cầu và chuẩn mực văn hóa. Môi trường sư phạm của các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng được đánh giá trên 24 tiêu chí. Trong đó, các tiêu chí từ 1 đến 8 là tiêu chí về môi trường tự nhiên, từ 9 đến 24 là các tiêu chí về môi trường xã hội. Thực trạng tổ chức thực hiện xây dựng VHNT tại các trường mầm non được đánh giá ở mức độ trung bình với $\bar{X}$ từ 1.75 đến 3.05. Cụ thể từng nội dung như sau:

Nội dung thực hiện có hiệu quả nhất “Nhà trường luôn tin tưởng, tôn trọng vào học thuật, tôn trọng, ủng hộ các kiểu trí tuệ và năng lực; phương pháp giáo dục tôn trọng mọi cách học của trẻ và chú trọng tới quá trình hơn kết quả” với $\bar{X}=3.05$, sau đó là kiểm tra về “Trẻ luôn được đảm bảo an toàn và thuận lợi hoạt động ở tất cả mọi khu vực trong nhà trường”, $\bar{X}=2.84$ và “Thành tích dạy và học của cô và trẻ được ghi nhận bằng hình thức khen thưởng và tuyên dương kịp thời” $\bar{X}=2.80$. Có thể thấy, tư tưởng, sự định hướng của đội ngũ CBQL nhà trường cũng như đội ngũ giáo viên luôn giữ vai trò quyết định đến chất lượng giáo dục và thành công của mọi cuộc cải cách và đổi mới. Ngoài ra, tạo dựng lên giá trị của nhà trường còn có giáo viên bộ môn hỗ trợ giáo dục, tập thể trẻ căn cứ giúp giáo viên trong việc điều chỉnh kế hoạch giáo án, tổ chức các HĐGD dưới nhiều hình thức đa dạng, khác nhau.

Trong đó, có một số tiêu chí được đánh giá mức độ trung bình như: “Lớp học có môi trường màu sắc trung tính, phong cách đơn giản, hiện đại, gần gũi thiên nhiên”, “Luôn coi trọng, khuyến khích, ủng hộ nuôi dưỡng sự tương tác phối hợp của tập thể CBGVNV với trẻ”, “GVNV và trẻ thân thiện”, “Cha mẹ cảm nhận được sự thân thiện, cởi mở, chào đón, lôi cuốn và có ích của nhà trường với trẻ, gia đình và cộng đồng”.

Các nội dung khác, ít được GV sử dụng như: “Khuyến khích sự giao lưu, tương tác phối hợp giữ GV-GV, GV-trẻ, trẻ - trẻ; phân nhóm trẻ theo đặc điểm chung: cha mẹ - GV đối tác liên kết chặt chẽ trong quá trình

giáo dục; GVNV và trẻ luôn cảm nhận được vai trò và sự đóng góp của bản thân với thành công của nhà trường; Cha mẹ cảm nhận được sự thân thiện, cởi mở, chào đón, lời cuốn và có ích của nhà trường với trẻ, gia đình và cộng đồng; Tiến trình được kiểm soát thường xuyên và định kỳ” còn nhiều hạn chế. Thực trạng xây dựng môi trường trong nhà trường đã đạt hiệu quả nhất định trong động viên, khuyến khích đội ngũ giáo viên phát huy khả năng, trí tuệ khi tham gia các hoạt động. Tuy nhiên, nhà trường chưa thực sự huy động và phát huy hết các yếu tố trong quá trình chỉ đạo, cụ thể như: Việc chỉ đạo phát huy điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện có chưa đồng bộ, chưa huy động nhiều nguồn lực thực hiện cho hoạt động này, còn bị động trong việc xử lý tình huống xảy ra trong quá trình thực hiện, phát huy hết vai trò của ban chỉ đạo, sự phối hợp, gắn kết giữa các lực lượng tham gia. Qua đó phần nào cho thấy nhà quản lý chưa làm tốt vai trò tham mưu, cố vấn và điều hành các hoạt động, chưa phối hợp chặt chẽ với các lực lượng GD khác trong và ngoài nhà trường. Để những hoạt động này có vai trò nâng cao hiệu quả quản trị trường mầm non theo tiếp cận văn hóa tổ chức hiệu quả thì cần được động viên, khích lệ, khen thưởng một cách thích đáng như CB, GV, NV, trẻ khi tham gia các hoạt động văn hóa trong nhà trường.

2.4. Thực trạng xây dựng các nghi thức và lễ kỷ niệm trong nhà trường mầm non

Ở các trường mầm non, trong một năm học có rất nhiều ngày lễ khác nhau, việc tổ chức các nghi thức và lễ kỷ niệm biểu hiện rõ nét văn hoá của nhà trường. Các hoạt động trong những ngày lễ ấy chính là sự nhắc lại, khơi gợi niềm tự hào ở mỗi GV và trẻ về ngôi trường thân yêu của mình. Thực trạng tổ chức các nghi thức và lễ kỷ niệm tại các trường mầm non huyện Thủy Nguyên như thế nào, chúng tôi đã khảo sát và thu được kết quả như sau.

Bảng 2. Thực trạng xây dựng các nghi thức và lễ kỷ niệm của các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng

Nội dung	Mức độ								$\bar{X}$	Thứ bậc
	Yếu		Trung bình		Khá		Tốt			
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
Tổ chức kỷ niệm tất cả các ngày truyền thống	17	20.0	28	32.9	37	43.5	3	3.5	2.30	5
Tổ chức long trọng, ý nghĩa các ngày lễ trong năm	17	20.0	20	23.5	28	32.9	20	23.5	2.60	2
Tổ chức và huy động sự tham gia đóng góp công sức của tất cả thành viên nhà trường trong các ngày lễ	31	36.5	28	32.9	20	23.5	6	7.1	2.00	6
Tổ chức mời phụ huynh và cộng đồng tham dự trong những ngày lễ lớn	22	25.9	20	23.5	20	23.5	23	27.1	2.50	3
Mang lại cảm giác vui vẻ, phấn khởi cho các thành viên tham dự lễ hội	20	23.5	28	32.9	20	23.5	17	20.0	2.40	4
Tổ chức các phong trào, hội thi cho GV và trẻ cùng tham gia	34	40.0	0	0.0	11	12.9	40	47.1	2.67	1

Thực trạng tổ chức thực hiện kết quả khảo sát xây dựng các nghi thức và lễ kỷ niệm của các trường mầm non được đánh giá ở mức độ trung bình với $\bar{X}$ từ 2.00 đến 2.67. Cụ thể từng nội dung như sau:

Kết quả khảo sát, nội dung được đánh giá ưu điểm nhất là “Tổ chức các phong trào, hội thi cho GV và trẻ cùng tham gia” ($\bar{X}$ =2.67 xếp thứ 1). Qua tìm hiểu ý kiến cô Đ.T.T, GV trường MN cho biết: “Qua việc tổ chức ngày lễ ngày hội, trẻ có khái niệm về một số ngày lễ ngày hội gần gũi với trẻ và thể hiện tình cảm thái độ của mình với các ngày lễ hội đó. Thông qua hoạt động nghệ thuật trong các ngày lễ ngày hội, trẻ được ôn luyện củng cố các kiến thức kỹ năng đã học. Việc thể hiện những tiết mục văn nghệ có nội dung theo chủ đề mang tính giáo dục của các ngày lễ ngày hội sẽ có tác dụng lớn trong việc hình thành cảm xúc, giáo dục trẻ tình cảm, tình yêu quê hương đất nước, lòng biết ơn và yêu mến những người đã quan tâm chăm sóc trẻ”.

Ưu điểm thứ hai ở nội dung “Tổ chức long trọng, ý nghĩa các ngày lễ trong năm” với ĐTB=2.60. Tại các trường/ lớp mẫu giáo, tùy điều kiện cụ thể của mình, có thể lựa chọn để tổ chức các ngày lễ, ngày hội sau: Ngày hội đến trường, Tết Trung thu, Tết Nguyên đán, Ngày 8/3, Ngày 20/11, Ngày sinh nhật Bác 19/5, Ngày Tết thiếu nhi 1/6 và Lễ ra trường cho trẻ 5 tuổi, Liên hoan bé khỏe ngoan, Sân chơi “Chiến sĩ tí hon”, “Tôi yêu Việt Nam”. Qua tìm hiểu các trường đã thực hiện:

Ngày hội đến trường: Là ngày bắt đầu một năm học mới, vì vậy cần tổ chức long trọng, tạo ra một quang cảnh vui tươi, phấn khởi, làm cho trẻ háo hức, vui sướng tham gia một cách hào hứng chào đón các bạn mới (2 tuổi, trẻ 3 tuổi; 4 tuổi, 5 tuổi) vào trường.

Tết Trung thu: Là ngày dành riêng cho các cháu thiếu niên, nhi đồng. Tết Trung thu tổ chức vào ngày rằm tháng tám. Có thể giới thiệu cho trẻ về thời tiết mùa thu, về trăng, cây cỏ, các loại hoa quả, trang phục, hoạt động của mọi người, ... Tổ chức chương trình cần chú ý đến các hoạt động: bày cỗ, rước đèn, phá cỗ, hát múa dân gian...

Tết Nguyên đán: Là Tết cổ truyền của dân tộc Việt Nam. Cần tổ chức cho trẻ đón xuân, đón Tết năm mới với tâm trạng vui mừng. Giới thiệu cho trẻ những phong tục tập quán tốt đẹp trong ngày Tết: chúc Tết bố mẹ, con cái, người thân, thầy cô giáo; tổ chức sum họp, mừng thọ người cao tuổi; mọi người mặc quần áo đẹp; tổ chức các trò chơi dân gian, hội chợ xuân; thời tiết mùa xuân cây cối đâm hoa nảy lộc, không khí trong lành, vui vẻ; mỗi dân tộc có những tập quán, cách đón Tết khác nhau. Giáo dục ở trẻ tình yêu thiên nhiên và cuộc sống. Tổ chức Tết Nguyên đán vào ngày cuối cùng trẻ ở trường, trước khi nghỉ Tết, tập trung vào chủ đề mùa Xuân.

Kỉ niệm ngày sinh nhật Bác Hồ (19/5): Tổ chức lễ kỉ niệm với hình thức sinh động, những tiết mục văn nghệ, nghệ thuật có nội dung thiết thực. Giới thiệu về quê hương của Bác, về thủ đô Hà Nội, nơi Bác đã sống và làm việc. Giáo dục cho trẻ lòng biết ơn và lòng kính yêu Bác Hồ, tình cảm yêu mến thủ đô Hà Nội.

Ngày 1/6, ngày hội của thiếu nhi và lễ ra trường của các cháu mẫu giáo 5-6 tuổi: Tổ chức ngày 1/6 với nội dung giáo dục đoàn kết với các bạn thiếu nhi quốc tế. Nhân dịp này có thể tổ chức ngày ra trường của các cháu mẫu giáo 5-6 tuổi. Cần tổ chức nhẹ nhàng, ngắn gọn tạo cho trẻ một tâm trạng thoải mái, để lại cho trẻ những ấn tượng tốt đẹp, lưu luyến về trường/ lớp mẫu giáo của mình.

Tổ chức hoạt động ngoại khóa 2 - 3 lần/năm khi điều kiện có thể. Đây là dịp cho trẻ được giao lưu, vui chơi, trải nghiệm và rèn luyện những kỹ năng sống cần thiết. Trang bị cho trẻ một số kiến thức về tự nhiên, xã hội để chuẩn bị cho trẻ vào học Tiểu học. Có thể thấy, tổ chức xây dựng VHNT tại các trường mầm non đã đạt hiệu quả nhất định như phát động các phong trào chào mừng 20-11, thể dục thể thao, các ngày hiến chương, ngày truyền thống...tuy nhiên để những hoạt động này có vai trò nâng cao hiệu quả xây dựng VHNT thì cần được động viên, khích lệ, khen thưởng một cách thích đáng như CBGV, trẻ khi tham gia các hoạt động văn hóa trong nhà trường.

Trong đó, một số tiêu chí còn hạn chế như: “Tổ chức kỷ niệm tất cả các ngày truyền thống; Tổ chức và huy động sự tham gia đóng góp công sức của tất cả thành viên nhà trường trong các ngày lễ”.

Xây dựng các nghi thức, lễ kỷ niệm qua các ngày lễ hội, ngày truyền thống là một trong những hình thức để nhà trường quảng bá hình ảnh của nhà trường với phụ huynh và cộng đồng, đây cũng là điều kiện mang lại nhiều cơ hội giáo dục trẻ. Kết quả khảo sát cho thấy việc xây dựng các nghi thức, nghi lễ kỷ niệm đã được các CBQL quan tâm rất cao. Trao đổi với CBQL và GV cho thấy nhiều trường đã tổ chức các hoạt động vui chơi thiết thực, tổ chức cho trẻ giao lưu với các bạn bè dưới nhiều hình thức khác nhau và phù hợp với các chủ đề, tạo cho trẻ những sân chơi vui vẻ, lý thú, trẻ có cơ hội thể hiện năng khiếu, năng lực cá nhân.

2.5. Thực trạng xây dựng phong cách làm việc của các thành viên trong nhà trường

Phong cách làm việc là cách thức, lễ lối, phong thái, thói quen trong công việc, có nền nếp ổn định, ít biến đổi, thể hiện ở mọi mặt cuộc sống đã tạo nên nét riêng, độc đáo, đặc trưng của mỗi cá nhân. Với 6 nội dung chủ yếu trong kết quả khảo sát xây dựng phong cách làm việc của các thành viên trong nhà trường mầm non. Kết quả khảo sát cho thấy, đa số CBQL, GV đánh giá việc thực hiện thực hiện kế hoạch

xây dựng VHNT ở mức độ trung bình, khá với ĐTB từ 2.03 đến 2.96.

Nội dung được nhà trường thực hiện có hiệu quả nhất có $\bar{X} = 2.96$ là “Phong cách làm việc có kế hoạch”. Xếp thứ hai với $\bar{X} = 2.23$ là nội dung “Phong cách làm việc tôn trọng tập thể”. Theo ý kiến cô Đ.T.T. có chia sẻ: “CBQL nhà trường luôn lắng nghe ý kiến và phát huy sức mạnh của tập thể, đồng thời nêu cao trách nhiệm cá nhân và hoàn thành tốt nhiệm vụ mà tập thể giao cho. Bên cạnh đó, Hiệu trưởng đã thực hiện nghiêm túc chế độ, nguyên tắc tập trung dân chủ, tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách. Phân cấp, phân quyền chịu trách nhiệm trong quá trình xây dựng văn hoá nhà trường, tạo cơ hội cho các thành viên thể hiện phong cách làm việc đặc trưng. Tuy nhiên, một số nội dung thực hiện còn chưa hiệu quả như: “Phong cách làm việc đổi mới, sáng tạo; Phong cách làm việc nói đi đôi với làm, bao quát, cụ thể, tỉ mỉ, cẩn thận, cầu toàn”,...

Qua bảng thống kê cho thấy bức tranh về kết quả khảo sát xây dựng phong cách làm việc của các thành viên trong nhà trường trường mầm non đã đạt hiệu quả nhất định xây dựng phong cách làm việc của CBQL, hình ảnh của CBQL và CBQL đã thực hiện động viên, khuyến khích đội ngũ giáo viên phát huy khả năng, trí tuệ khi tham gia các hoạt động. Tuy nhiên, nhà trường chưa phát huy hết các yếu tố trong quá trình chỉ đạo, cụ thể như: Việc chỉ đạo phát huy điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện có chưa đồng bộ, chưa huy động nhiều nguồn lực thực hiện cho hoạt động này, còn bị động trong việc xử lý tình huống xảy ra trong quá trình thực hiện, phát huy hết vai trò của ban chỉ đạo, sự phối hợp, gắn kết giữa các lực lượng tham gia. Qua đó phần nào cho thấy nhà quản lý chưa làm tốt vai trò tham mưu, cố vấn và điều hành các hoạt động, chưa phối hợp chặt chẽ với các lực lượng GD khác trong và ngoài nhà trường. Để những hoạt động này có vai trò nâng cao hiệu quả xây dựng VHNT trường MN hiệu quả thì cần được động viên, khích lệ, khen thưởng một cách thích đáng như CB, GV, trẻ khi tham gia các hoạt động văn hóa trong nhà trường.

2.6. Thực trạng xây dựng bầu không khí tổ chức của các trường mầm non

Thực trạng bầu không khí tại các nhà trường trường mầm non được đánh giá ở mức độ trung bình với $\bar{X}$ từ 2.07 đến 2.43. Trong đó, thực hiện “Sự quản lý của nhà trường” và “Sự hướng dẫn nhiệt tình, chuyên nghiệp của GV đối với trẻ” được đánh giá ưu điểm hơn. Trong đó, việc thực hiện “Mối quan hệ hợp tác tích cực giữa giáo viên và trẻ; Những định hướng hoạt động học-chơi của trẻ trong nhà trường; BGH quản lý sát sao vấn đề tổ chức hoạt động giáo dục của GV; Các hoạt động học tập của trẻ”.

Kết quả khảo sát trên cho thấy bức tranh về thực hiện xây dựng bầu không khí tại các nhà trường mầm non còn nhiều hạn chế. Quan hệ giữa cô giáo và trẻ trong quá trình dạy và học, GD thể hiện rõ rệt nhất trong VH ứng xử giữa cô và trẻ có thể tác động tích cực (hoặc tiêu cực) tới quá trình dạy học và quá trình GD. Điều đáng buồn là trong thực tế nhà trường hiện nay, vẫn còn hiện tượng GV đối xử thiếu công bằng với trẻ và có xu hướng diễn biến phức tạp. Nguyên nhân của hiện tượng này bao gồm cả những nguyên nhân khách quan và chủ quan, nhưng rõ ràng là hình ảnh giáo viên thiếu mẫu mực, thiếu tình yêu thương trẻ đã để lại dấu ấn khó phai mờ trong tâm trí trẻ cũng như những dư chấn trong tâm lý cha mẹ và cộng đồng xã hội. Nếu như trước đây, giáo viên là trung tâm trong các buổi học, từng lời nói của giáo viên luôn mang tính giáo dục cao và luôn là khuôn mẫu về mặt kiến thức cũng như đạo đức cho trẻ tiếp nhận. Ngày nay, vị trí trung tâm của hoạt động đã chuyển về phía người học. Trẻ không còn là người tiếp thu kiến thức một cách thụ động. Mà trẻ chính là người chủ động tích cực tìm kiếm khám phá và lĩnh hội kiến thức. Khoảng cách giữa cô và trẻ cũng ngày càng được thu hẹp, mối quan hệ này trở nên bớt mang nặng tính chất một chiều cô nói trẻ nghe. Tuy nhiên vẫn có một bộ phận trẻ chưa thực sự có ý thức tốt trong quan hệ giao tiếp. Trong quan hệ giao tiếp, ứng xử giữa các cán bộ, giáo viên, nhân viên cũng có nhiều vấn đề đáng bàn luận. Về cơ bản các mối quan hệ này trong trường MN là rất tốt, đảm bảo các yêu cầu đạo đức trong xã hội. Nhưng vẫn còn tồn tại một số ít cán bộ, giáo viên chưa thực sự làm việc vì trẻ, chưa thực sự có tinh thần cầu thị, chưa thực sự cống hiến vì tập thể, mối quan hệ đồng nghiệp chưa có sự chia sẻ, thân thiện và cởi mở. Vì vậy cần phải thay đổi triệt để tư tưởng này thì mới xây dựng được tinh thần đoàn kết, nhất trí trong nhà trường.

Trong thời gian qua, Nhà trường đã tổ chức triển khai, tập huấn, lồng ghép các nội dung xây dựng VHNT trong các buổi sinh hoạt chuyên môn, lãnh đạo Nhà trường đã tổ chức hướng dẫn GV đưa các nội dung xây

dựng tạo bầu không khí nhà trường, lớp học thể hiện ngay từ trong kế hoạch. Để tìm hiểu sâu, qua phỏng vấn trực tiếp, tác giả được biết:

Cô Đ.T.T, GV trường MN cho biết: “Nhà trường đã có sự quan tâm chỉ đạo ở nhiều nội dung của các việc thu hút vai trò của GV tham gia vào các hoạt động xây dựng và thực hiện VHNT. Tuy nhiên, trong thực tế nhiều nội dung triển khai mang tính hình thức, không được kiểm tra thường xuyên, không có sự vào cuộc rõ nét trong quá trình thực hiện, thậm chí nhiều khi không có qui chế hoặc nghị quyết cụ thể với việc phân công nhiệm vụ, biện pháp tổ chức... mà chỉ đưa ra nhiệm vụ, đưa ra kế hoạch. Nhà trường chỉ vào cuộc và xử lý trong những trường hợp có nguy cơ xấu xảy ra”.

Cô L.T.T- Tổ trưởng bộ môn cho biết: “Đội ngũ giáo viên luôn giữ vai trò quyết định đến chất lượng giáo dục và thành công của mọi cuộc cải cách và đổi mới. Việc tạo dựng lên giá trị của nhà trường, đội ngũ giáo viên, cán bộ đoàn thể và trẻ có vai trò quan trọng quyết định đến thành công của vấn đề”.

Như vậy, xây dựng VHNT lành mạnh hướng tới sự phát triển bền vững, thực chất là xây dựng bầu không khí tâm lý, đạo đức, xây dựng nề nếp, kỷ cương, dân chủ trong mọi hoạt động của nhà trường, xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp giữa cô và trẻ, giữa trẻ - trẻ, giữa cô giáo-phụ huynh (trong đó có các nhà QLGD) theo các chuẩn mực chung của xã hội và những quy định riêng của ngành GD. Mặt khác cần lên án, loại bỏ những biểu hiện phi VH trong nhà trường để văn hoá nhà trường luôn thanh sạch.

2.7. Thực trạng kết quả hoạt động xây dựng văn hóa nhà trường tại các trường mầm non

Các nội dung khác, ít được GV sử dụng như: Đánh giá về xây dựng không gian, cảnh quan; Đánh giá các giá trị mới về tinh thần; Đánh giá về hệ giá trị ít được thực hiện.

Có thể đây là một khó khăn đối với trường mầm non hiện nay khi mà các chưa có quy định chuẩn nào đánh giá xây dựng VHNT mà mới chỉ có văn bản quy định lồng ghép xây dựng VHNT như: Thông tư 06/2019/TT-BGDĐT Quy tắc ứng xử trong trường mầm non, giáo dục phổ thông; Căn cứ Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17 tháng 7 năm 2017 của Chính phủ quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường; Căn cứ Quyết định số 1299/QĐ-TTg ngày 03 tháng 10 năm 2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018-2025”.

Cùng kết quả phân tích đánh giá như trên, rất ít GV và cũng rất ít trường thực hiện, nắm được cách thức thực hiện hay quy trình đánh giá, phương pháp đánh giá xây dựng VHNT. Hiện nay, đa số nhà trường gắn đánh giá xây dựng VHNT với đánh giá xây dựng nhà trường thân thiện.

3. Đánh giá thực trạng quản lý xây dựng văn hoá nhà trường tại các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng

3.1. Điểm mạnh

Kết quả điều tra thực trạng xây dựng VHNT tại các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng đã cho thấy sự nhận thức đúng đắn của CBQL, GV về tầm quan trọng của công tác xây dựng VHNT và sự cần thiết phải xây dựng VHNT. Tuy nhiên quá trình hiện thực đi từ nhận thức đến thực trạng còn chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố khách quan, chủ quan đôi khi phiến diện.

Thực tế VHNT không phải là một khái niệm trừu tượng, mà nó rất cụ thể, luôn tồn tại, đồng hành cùng sự hình thành và phát triển của mỗi nhà trường. Ngày nay VHNT đang từng bước được định hình rõ nét.

Qua thực trạng khảo sát VHNT trong chương 2 có thể nhận thấy những ưu điểm như sau:

Các nội dung xây dựng VHNT, đặc biệt xây dựng bầu không khí của nhà trường mầm non đã rất được quan tâm, đánh giá một cách nghiêm túc và có tính tập trung cao. Các mối quan hệ vui vẻ, thân thiện giữa GV-trẻ, GV-GV, GV-phụ huynh (bao gồm cả CBQL) trong nhà trường được chú ý và tạo dựng khá tốt.

Môi trường văn hoá cũng là sự quan tâm của đội ngũ CBQL, GV và cha mẹ trẻ các nhà trường. Biểu hiện ở môi trường vật chất khang trang, lớp học rộng rãi, cảnh quan môi trường mát mẻ, không khí vui tươi,

trong lành luôn được gìn giữ, bảo dưỡng. Môi trường tinh thần vui vẻ, cởi mở, chia sẻ, giúp đỡ đã mang lại cơ hội học tập tốt nhất cho trẻ và cơ hội cho đội ngũ làm việc tích cực, nhiệt tình, sáng tạo, phát huy năng lực cá nhân.

Biểu hiện văn hóa của các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng được đánh giá tương đối tốt. Các biểu hiện trong xây dựng phong cách làm việc của các thành viên trong nhà trường được đề cao. Các nhà trường đã chú ý tới việc xây dựng mục tiêu, sứ mệnh, tầm nhìn, các giá trị cốt lõi, chuẩn mực nội quy của nhà trường; đặc biệt đánh giá cao yếu tố con người, sự tự giác chấp hành và thực hiện các nghi thức, nghi lễ, truyền thống nhà trường, vai trò của các cá nhân trong quá trình xây dựng, phát triển văn hoá nhà trường.

Trò chuyện với các CBQL và GV cho thấy nhiều trường đã tổ chức các ngày lễ kỷ niệm thiết thực từ đó tạo cho trẻ cơ hội giao lưu với bạn bè bằng nhiều hình thức khác nhau và phù hợp với các chủ đề học tập. Trẻ có được những sân chơi bổ ích, ý nghĩa phù hợp lứa tuổi. Thông qua quá trình tham gia các hoạt động được tổ chức trong ngày lễ kỷ niệm, trẻ được ôn luyện củng cố các nghi thức, được thể hiện các kiến thức, kỹ năng đã học khẳng định khả năng, năng khiếu của bản thân. Đặc biệt qua các hoạt động này mỗi nhà trường mầm non cũng có những cách riêng để phối hợp chặt chẽ, thu hút, kêu gọi sự tham gia tích cực của cha mẹ trẻ, gia đình, cộng đồng và xã hội chung tay vì sự nghiệp chăm sóc, giáo dục trẻ những năm đầu đời. Đây cũng là hình thức quảng bá hiệu quả chất lượng, thương hiệu của nhà trường.

Ít nhiều công tác xây dựng VHNT ở các trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng dù biểu hiện ở các sắc thái và mức độ khác nhau, song cũng bước đầu có tác dụng tạo động lực cho chất lượng và hiệu quả của mỗi nhà trường, của các trường mầm non huyện Thủy Nguyên nói riêng và bậc học GDMN Hải Phòng nói chung.

3.2. Hạn chế

Bên cạnh những kết quả thu được trong công tác xây dựng VHNT, thì vẫn còn một bộ phận không nhỏ CBQL, GVNV chưa nhận thức đúng đắn vai trò của xây dựng VHNT. Sự định hướng xây dựng VHNT còn thiếu hệ thống, thiếu cơ sở lý luận, thực tiễn, mang tính chủ quan, cảm tính của người quản lý, đôi khi có sự hời hợt, thực hiện chưa triệt để của những người thực hiện trực tiếp. Cụ thể:

Môi trường vật chất chưa được quan tâm đúng mức, còn thiếu cây xanh, nhiều trường bê tông hoá, mái tôn hoá, hạn chế các khu vườn cho trẻ khám phá, hoạt động. Môi trường lớp học thiếu các thiết bị công nghệ hiện đại, màu sắc sặc sỡ chưa hướng trẻ tới sự đơn giản, hiện đại, gu thẩm mỹ trong cuộc sống xã hội tiến bộ hiện tại của trẻ và gia đình.

Sự nhận thức và sự trao đổi, thảo luận, đi đến thống nhất góp ý cho việc xây dựng các mục tiêu, giá trị văn hóa của nhà trường chưa thể hiện rõ nét. Bởi nhận thức của một bộ phận đội ngũ còn mang nặng lối cũ, chưa sáng tỏ, còn mơ hồ, xa vời.

Hiệu quả quản lý xây dựng VHNT nhà trường mầm non huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng chưa cao, vẫn có những ý kiến trái chiều, sự thiếu tôn trọng, chia bè phái trong nhà trường, thiếu sự cống hiến và hoạt động vì tập thể tạo nên bầu không khí căng thẳng, bức xúc, điều này đã ảnh hưởng đến bầu không khí, đến chất lượng giáo dục của nhà trường.

Một số tiêu chí mà chưa được CBQL các nhà trường quan tâm cụ thể như các phòng học chưa được đầu tư quan tâm đạt chuẩn, tiêu chí tổ chức quang cảnh vui chơi và hoạt động ngoài trời chưa được chú ý nhiều đến.

Những mặt tích cực của VHNT đem lại chưa thực sự sâu sắc, đồng thời chưa đủ mạnh để tiến tới đẩy lùi những tiêu cực phi VHNT và trong trường.

4. Kết luận

Với kết quả khảo sát tại 5 trường mầm non của huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng. Các nội dung khảo sát thực trạng đều đạt ở mức trung bình trở lên. Tuy nhiên, thực trạng xây dựng văn hóa nhà trường lại

phụ thuộc rất nhiều vào hệ thống quản lý, thể chế, chính sách và năng lực cá nhân của từng Hiệu trưởng và của từng lãnh đạo các cấp của từng địa phương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Allen, R. F. (1985). Four phases for bringing about cultural change. In R. H. Kilman.
- [2] Amaral, A.; Jones, G.; & Karseth, B. (Eds.) (2002). Governing higher education: National perspectives on Institutional governance. The Netherlands: Kluwer Academic Publishers. (Amaral, A.; Jones, G.; & Karseth, B. (Eds).
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). Thông tư số 25/2018/TT-BGDĐT ngày 08 tháng 10 năm 2018 về việc ban hành quy định chuẩn Hiệu trưởng cơ sở giáo dục mầm non.
- [4] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019). Quyết định Số 1065/QĐ-BGDĐT ngày 19 tháng 04 năm 2019 về Ban hành kế hoạch triển khai thực hiện đề án “Phát triển giáo dục mầm non” giai đoạn 2018- 2025.
- [5] Lê Thị Ngọc Thúy (2014). Xây dựng văn hóa nhà trường phổ thông: Lý thuyết và Thực hành. Nxb ĐHQG, HN.

ABSTRACT

The situation of shaping school culture in kindergartens in Thuy Nguyen District, Hai Phong City

In the current educational innovation context, schools need to adjust their common values to integrate with the world, but show their own unique values to create their own brand. This requires each principal of preschools in Thuy Nguyen district, Hai Phong city to determine how their school's culture is in order to continue taking measures to build and innovate. Based on a survey on the current state of school culture and the current situation of building school culture at preschools in Thuy Nguyen district, Hai Phong city so that there are scientific assessments and judgments as a basis for proposing measures to build school culture. at preschools, Thuy Nguyen district, Hai Phong city in the current educational innovation context.

Keywords: *Shaping school culture, preschool, measures, principal.*